

Programmi nimetus.

Korduvkasutatavad tekstiilkotid ja jäätmete sorteerimine. Keskkonnasõbralik käitumine (II kooliaste)

Programmi kirjeldus

Programm ühendab mängulise õppimise ja praktilise tegevuse, et arendada õpilaste keskkonnateadlikkust ning tutvustada taaskasutuse ja jäätmete sorteerimise põhimõtteid. Õpilased õpivad tundma erinevaid jäätmeliike ja nende liigiti kogumise tähtsust ning valmistavad töötoas oma korduvkasutatava tekstiilkoti.

Tegevused aitavad mõista, kuidas iga laps saab oma igapäevaste valikutega hoida loodust, vähendada prügi teket ja edendada säästvat arengut.

Programm aitab kujundada keskkonnasõbralikku mõtteviisi nii koolis kui ka kodus, tugevdades õpilaste vastutustunnet kogukonnas.

Programm sobib enamikule erivajadustega õpilastele.

Lühikirjeldus

Õpilased mängivad interaktiivset sorteerimismängu, õpivad prügi liigitamist ja taaskasutuse põhimõtteid.

Seejärel valmistavad nad looduslike värvide abil trükimustriga korduvkasutatava tekstiilkoti. Programm ühendab teadmised ja käelise tegevuse, toetades õpilaste vastutustunnet ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

4. Õppeprogrammi tegevused koos ajakavaga

1. Sissejuhatus ja tutvavaks saamine (10 min)

Tutvustatakse programmi eesmärke ja töökorraldust.

Programmi alguses lepatakse osalejatega kokku ühised käitumisreeglid, et tagada sujuv ja ohutu õppetevus.

Selgitatakse mõisted nagu olmejäätmed ja segaolmejäätmed ning kuidas neid õigesti eristada ja koguda.

Meetod: vestlus, juhendatud arutelu.

2. Prügi sorteerimise mäng (20 min)

Programm jätkub lühiloenguga, kus juhendaja tutvustab erinevaid jäätmeliike, sorteerimisreegleid ja selgitab, miks liigiti kogumine on vajalik nii loodusressursside säästmise kui ka reostuse vähendamise seisukohast.

Õpilased õpivad eristama olmejäätmeid, segaolmejäätmeid, pakendeid, biojäätmeid jms ning mõistma nende mõju loodusele.

- Seejärel osalevad õpilased mängulises sorteerimisülesandes. (6 konteinerit, 35 jäätmekaart);

- Iga osaleja (olenevalt klassi suurusest) saab 1–2 jäätme kaarti. Nad paigutavad need õigesse konteinerisse vastavalt materjalile.

Mäng toimub individuaalselt või paaris, olenevalt klassi suurusest, et tagada kõigi aktiivne kaasatus.

Pärast ülesande sooritamist arutletakse koos, miks mõni jäätme liik võib sobida mitmesse konteinerisse või miks valik osutus keeruliseks.

Meetod: mänguline õpe, individuaalne tegevus, rühmatöö, arutelu.

3. Töötuba „Korduvkasutatava tekstiilkoti valmistamine“ (30 min)

Iga õpilane valmistab isikliku tekstiilkoti, kasutades olemasolevaid või jääkmaterjale. Kott dekoreeritakse looduslike värvidega või trükimustri tehnikas.

Tegevuse käigus arutletakse korduvkasutuse tähenduse üle - kui ese (nt kott) ei leia tegelikku kasutust, on selle tootmine loodusele koormaks. Õpilased analüüsivad, kas neil on kotti vaja ja kuidas seda päriselt kasutada.

Samuti selgitatakse erinevust mõistete *taaskasutus* (ümbertöötlemine) ja *korduvkasutus* (kasutamine samal kujul):

- Kottide näitel on tegemist korduvkasutusega, sest neid ei toodeta ümber, vaid kasutatakse otse.
- Arutelu käigus tuuakse näiteid ka taaskasutusest, nt kuidas vanast tekstiilist tehakse uut kangast või muud toodet.

Meetod: praktiline töö, loovõpe, juhendatud arutelu, demonstratsioon, väärtuspõhine mõtestamine.

4. Kokkuvõte ja refleksioon (10 min)

Õpilased jagavad, mida uut nad teada said ja kuidas saavad oma käitumist igapäevaelus muuta. Arutletakse, miks mõni tegevus (nt kilekoti asemel tekstiilkoti kasutamine) on keskkonnasõbralikum, ning millal sellel on tõeline mõju.

Rõhutatakse, et oluline ei ole mitte ainult uute asjade valmistamine, vaid arusaamine, kas ja millal neid on vaja.

Meetod: refleksioon, rühmaarutelu.

Õpitulemused – eesmärgid, teadmised, oskused, hinnangud ja väärtused

Eesmärk: Arendada õpilaste keskkonnateadlikkust ja väärtustavat hoiakut keskkonnasõbraliku käitumise vastu, aidates mõista jäätmete sorteerimise, taaskasutuse ja korduvkasutuse olulisust. Kujundada oskusi ja teadmisi, mis toetavad teadlikke valikuid igapäevaelus ning loovad eeldused kestlikuks eluviisiks.

Õppeprogrammi lõpuks oskab õpilane:

- hinnata, kuidas tema igapäevategevused mõjutavad looduskeskkonda;
- teha valikuid, mis aitavad vähendada jäätmeteket ja toetavad keskkonnasõbralikke harjumusi.

Õpilane teab: • kuidas jäätmeid õigesti sorteerida vastavalt materjalile (plast, paber, klaas, biojäätmed jne) ja miks see on oluline loodusvarade säästmiseks ning reostuse vältimiseks;

• mida tähendavad mõisted *taaskasutus* (ümbertöötlemine) ja *korduvkasutus* (sama eseme kasutamine uuesti ilma ümbertöötlemiseta);

• kuidas tekstiilkottide kasutamine vähendab ühekordsete kilekottide tarbimist ja aitab vähendada plastireostust; • et iga eseme tuleks kasutada teadlikult ja võimalikult pikaajaliselt - koti õmblemise kaudu arutatakse, millal uut eset tegelikult vaja on, millal mitte.

Õpilane oskab:

• eristada erinevat tüüpi jäätmeid ja sorteerida neid õigesti konteineritesse (praktilise tegevuse käigus); • valmistada ja kujundada oma käega korduvkasutatava tekstiilkoti, kasutades olemasolevaid või jääkmaterjale;

• selgitada, miks korduvkasutatavad lahendused aitavad vähendada prügi hulka ja toetavad kestlikku arengut.

Õpilane väärtustab:

• teadlikku ja vastutustundlikku tarbimist;

• võimalust pikendada esemete eluiga läbi korduvkasutuse;

• loodushoidu ja ressursside säästlikku kasutamist.

Lisaselgitus: Tekstiilkoti valmistamise eesmärk ei ole uue eseme tootmine iga hinna eest, vaid protsessi kaudu keskkonnateadlikkuse kujundamine: osalejad õpivad hindama, millal on uut eset vaja, millal mitte; arutletakse, kuidas tekstiilijäätmeid saab kasutada uuel otstarbel. Koti kasutamine pärast programmi on valikuline - oluline on mõista korduvkasutuse põhimõtteid ja väärtusi.

Õpitulemuste saavutamine.

Programmi jooksul:

- Sissejuhatuses ja loengus tutvustatakse jäätmete liike ja sorteerimisreegleid
- Mängu käigus kinnistatakse teadmisi ja harjutatakse sorteerimist praktiliselt
- Töötoas arutletakse korduvkasutuse ja taaskasutuse erinevusi ning mõtestatakse koti valmistamise tähendus
- Lõpuringis kinnistatakse saadud teadmised, arendatakse väärtustamist ja vastutustunnet

Seos õppekavaga ja ainetevaheline lõiming

Põhikooli riiklik õppekava II kooliastmes, ainevaldkond *Loodusained – Loodusõpetus*, toetatavad õpitulemused (§ 2.1.3):

- **(punkt 15)** selgitab keskkonnatingimuste mõju elusorganismidele (sh inimesele); iseloomustab taimede ja loomade kohastumusi;
- **(punkt 20)** hindab koduasula elutingimusi ja keskkonnaseisundit (vesi, õhk, valgus, müra, jäätmed, inimkaaslejad loomad); teeb ettepanekuid kodukoha keskkonnaseisundi parandamiseks ja osaleb sellesuunalistes tegevustes;
- **(punkt 23)** võrdleb igapäevaelus kasutatavate materjalide omadusi ning seostab need kasutusalaadega;
- **(punkt 27)** põhjendab olmejäätmete sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi.

Üldpädevused:

- **Õpipädevus** - oskab seostada uusi teadmisi jäätmete sorteerimisest ja korduvkasutamisest igapäevaeluga; teeb järeldusi ja kasutab õpitut praktikas.
- **Sotsiaalne ja kodanikupädevus** - arendab meeskonnatöö oskusi ja keskkonna hoidmisega seotud vastutustunnet.
- **Väärtuspädevus** - kujundab teadlikke ja jätkusuutlikke tarbimis- ja käitumisharjumusi, mis aitavad hoida keskkonda.

Läbivad teemad:

- **Keskkond ja jätkusuutlik areng** - programm aitab mõista, kuidas korduvkasutus ja jäätmete sorteerimine vähendavad tarbimist, ressursikasutust ja saastet. Õpilased analüüsivad, kas uus ese on vajalik, ja arutavad, kuidas vältida liigset tootmist ja jäätmeteket.
- **Tervis ja ohutus** - praktilise tegevuse käigus õpitakse ohutuid tövõtteid ja materjalide keskkonna- ning tervise mõjusid.
- **Väärtused ja kõlblus** - arendatakse hoolivat suhtumist loodusesse, teiste inimeste tarbimisharjumustesse ja oma rolli keskkonna kujundajana.

Ainetevaheline lõiming:

- **Loodusõpetus** - jäätmete liigid, taaskasutusprotsessid, keskkonnamõju hindamine.
- **Kunst ja tööõpetus** - disainitöö, tekstiilist koti valmistamine, loov visuaalne kujundus.
- **Inimeseõpetus** - keskkonnahoidliku käitumise kujundamine ja isiklikud väärtused.
- **Geograafia ja matemaatika** :
 - **Geograafia kontekstis** hinnatakse oma elukeskkonna olukorda ja arutletakse, milline mõju on tarbimisel ja jäätmetekkel globaalsel tasandil (nt kilekotid ookeanis, ressursikasutus Aasias vs Euroopas).
 - **Matemaatikas** arvutavad õpilased, mitu kilekotti saab asendada ühe korduvkasutatava kotiga aastas (nt 1 kott nädalas = 52 kotti aastas) ja arutavad, kui suur on tekstiili kadu või ülejääk kodudes. See aitab mõista, millal uus kott on tegelikult vajalik ja kuidas vältida liigtootmist.

Ökoloogia:

Programmi käigus käsitletakse ökoloogiat kultuurilises ja majanduslikus võtmes:

- kuidas inimtegevus mõjutab ökosüsteeme (nt plast ookeanis, kiirmood, tekstiilide tootmine ja prügi);
- miks on oluline kasutada juba olemasolevaid materjale, jääke või tekstiile, mida muidu ei kasutataks (korduvkasutus);
- kuidas üksiku inimese valikud (nt tarbimine, sorteerimine, taaskasutus) mõjutavad laiemat keskkonnaseisundit.

7. Meetodid ja vahendid

Meetodid: mänguline õpe, demonstratsioon, arutelu, rühmatöö, praktiline tegevus, refleksioon.

Õppevahendid:

- sorteerimismäng (6 konteinerit, 35 jäätmeakaarti);
- näidised pakendimärgistuste ja jäätmeliikide kohta;
- Kõik õppevahendid on tagatud programmi poolt.
- Valmis õpilaste tööde näidised
- Iga osaleja saab oma kanga (eelõmmeldud kott või kangatükk)
- Trükivahendid ja looduslikud värvid (templid, pintslid, alusplaadid)

Kõik kasutatavad materjalid on ohutud ja sobivad koolikeskkonnas kasutamiseks.
Kõik vahendid tagab õppekeskus.

Õppekeskkond ja ohutus.

Õppeprogramm viiakse läbi Narva Käsitöömajas / Craft Depo keskus, kus on olemas kõik vajalikud töövahendid ja turvaline keskkond praktilisteks tegevusteks.

Õpperuumid on varustatud mugavate töökohtade, ventilatsiooni ja piisava valgustusega.

Programmi alguses lepatakse osalejatega kokku käitumis- ja ohutusreeglid, mis tagavad turvalise osalemise.

Kõik kasutatavad materjalid ja töövahendid on lastele ohutud ja eakohased.

Programm sobib ka erivajadustega õpilastele.

Vajadusel tehakse individuaalseid kohandusi tegevustes ja töövahendites, et tagada kõigi osalejate kaasatus ja turvalisus.

Keskuses on olemas kaldtee ja inva-tualettruum, mis võimaldavad ligipääsu ratastooliga liikujatele.

8. Juhis õpetajale.

Programmi edukas läbiviimine põhineb koostööl juhendaja ja saatva õpetaja vahel.

Saatva õpetaja roll on toetada õpilaste aktiivset osalemist ja tagada turvalisus kogu programmi jooksul.

Õpetaja ei vii tegevusi läbi, kuid aitab säilitada töörahu ja soodustab koostööd.

Enne programmi:

- lepatakse kokku grupi eripärad ja vajadused;
- õpetajale antakse ülevaade programmi sisust ja ohutusreeglitest.

Programmi ajal:

- õpetaja aitab jälgida ohutusnõuete täitmist ja toetab õpilasi praktilises tegevuses;
- soodustab arutelu ja positiivset õhkkonda.

Pärast programmi:

- õpetaja võib arutada klassiga saadud kogemusi ja teadmisi;
- jagada suulist või kirjalikku tagasisidet programmi korralduse kohta.

Tagasiside kogumine:

Pärast õppeprogrammi palutakse saatval õpetajal anda tagasisidet õppeprogrammi kvaliteedi ja sihtmärkide saavutamise kohta.

Tagasiside kogutakse suuliselt programmi lõpus või hiljem kirjalikult online-küsitluse kaudu. Kogutud tagasisidet analüüsitakse, et parandada edaspidiseid programme ning kohandada sisu ja metoodikat vastavalt osalejate vajadustele ja ootustele.

Läbiviimise koht.

Narva Käsitöömaja / Craft Depo, Puškini 5, Narva.

Võimalik korraldada kokkuleppel ka teistes Eesti linnades.

Keskuses on tagatud kõik vajalikud tingimused praktilisteks tegevusteks ja õpilaste ohutuseks.

Lisainfo.

Keskuses on tagatud kõik vajalikud tingimused praktilisteks tegevusteks ja õpilaste ohutuseks.

Õppeprogrammi on võimalik tellida nii Narva linnas kui ka teistesse linnadesse.

Tellimiseks palume võtta ühendust meie koordinaatoritega, et täpsustada tingimused.

Läbiviija nimi ja kvalifikatsioon.

Juri Raud - kõrgharidusega pedagoog, üle 30-aastase õpetamis- ja juhendamiskogemusega. Spetsialiseerunud keskkonnaharidusele ja loovatele praktilistele tegevustele, mis toetavad taaskasutust ja jätkusuutlikku mõtteviisi.

Regulaarselt täiendab end Eesti ja EL koolitustel, rakendades oma töös kaasaegseid õpetamismeetodeid.

Anne Raud - magistrikraadiga juhendaja, kellel on laialdane kogemus keskkonnaprojektide ja haridusprogrammide läbiviimisel.

Osalenud mitmetes rahvusvahelistes koostööprojektides, panustades kestliku arengu ja keskkonnateadlikkuse edendamisse.

Programmi hind ja kontaktandmed.

Hind: 300 EUR

Keel: eesti, vene

Maksimaalne grupi suurus: kuni 25 inimest

Otsekontakt:

Juri Raud – tel. 56498326, e-post: info@gagarin.ee